

Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen 2025

INHOUD

1.	Voorwoord	03
2.	Ontwikkelingen in 2025 en vooruitblik	04
	Terugblik: ontwikkelingen in 2025	04
	Vooruitblik op 2026	06
3.	MVB-beleid van het pensioenfonds	07
	a. Missie, visie en strategie	07
	b. MVB-overtuigingen	07
	c. MVB-doelstellingen	07
	d. Thematische aandachtgebieden (op basis van SDG's)	08
	e. MVB-instrumenten	09
	f. MVB-harmonisatie	09
4.	Uitsluitingenbeleid	11
	a. Ontwikkelingen in 2025	11
	b. Uitsluitingscriteria	11
	c. Implementatie	11
	d. Resultaten	12
5.	Stembeleid	14
	a. Uitgangspunten en thema's	14
	b. Stemresultaten	14
	c. Uitgelichte stemmen in 2025	15
6.	Engagement	17
	a. Uitgangspunten en thema's	17
	b. Resultaten engagement	17
	c. Engagement vastgoed en private equity	18
	d. Engagementvoorbeelden in 2025 uitgelicht	19
7.	ESG-integratie	21
	a. Overzicht in welke pools het pensioenfonds is belegd	21
	b. Duurzaamheidskenmerken in beleggingsportefeuille	22
	c. ESG in selectie en monitoring van externe vermogensbeheerders	23
	Bijlagen	25

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen van Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM over het verslagjaar 2025. Met dit jaarverslag verschaft het pensioenfonds inzicht in zijn activiteiten op het gebied van duurzaam beleggen en vergroot het de transparantie van het gevoerde beleid.

Dit jaarverslag beschrijft hoe het beleid voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) in 2025 is uitgevoerd en welke resultaten hiermee zijn behaald. Het MVB-beleid richt zich op het betrekken van duurzaamheidsaspecten als milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur bij de beleggingskeuzes van het pensioenfonds, aanvullend op de financiële afwegingen. Deze duurzaamheidsaspecten zijn ook aangeduid als environmental, social en governance-aspecten (ESG-aspecten).

Ontwikkelingen in de economie, (geo)politiek, regelgeving en maatschappelijke verwachtingen onderstrepen het belang van structurele integratie van ESG-aspecten in het beleggingsbeleid. Voorbeelden hiervan zijn vraagstukken rondom een leefbaar loon, veranderende duurzaamheidsregelgeving en de impact van ondernemingen op milieu en leefomgeving. Tegelijkertijd hechten onze deelnemers groot belang aan een goede risico-rendementsverhouding, die noodzakelijk is om een goed pensioen te kunnen realiseren tegen verantwoorde risico's. Dit uitgangspunt blijft ook leidend bij de invulling van het MVB-beleid van het pensioenfonds.

Om dit te versterken zijn ESG-factoren geïntegreerd in het beleggingsbeleid, met als doel beter zicht te krijgen op ESG-risico's en deze actief mee te nemen in de beleggingskeuzes. Op het vlak van MVB speelt een veelheid aan onderwerpen. Door een aantal thema's te kiezen probeert het pensioenfonds focus aan te brengen met als doel een gericht en effectief MVB-beleid.

Binnen het MVB-beleid ligt de focus op twee duurzaamheidsthema's: (1) economie, verantwoorde productie en consumptie en (2) maatschappelijke basisbehoeften. Deze thema's zijn gebaseerd op voorkeuren van onze deelnemers. Op deze thema's zet het pensioenfonds verschillende ESG-instrumenten in, waaronder ESG-integratie, engagement, stemmen en uitsluitingen. Deze instrumenten past het pensioenfonds in samenhang toe om zowel duurzaamheidsdoelstellingen als risicomanagement te versterken. Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat met engagement, de dialoog aangaan, betere resultaten zijn te behalen dan alleen met het uitsluiten van bedrijven.

In 2025 is Achmea Investment Management (Achmea IM) de fiduciair beheerder geworden van het pensioenfonds. Naar aanleiding daarvan is gestart met de harmonisatie van de ESG-uitvoering. In 2025 is daarnaast gewerkt aan het ESG-ricoraamwerk, met als doel ESG structureel te verankeren in zowel het beleid als de uitvoering. Verder is in 2025 weinig gewijzigd in het MVB-beleid.

Amstelveen, 27 mei 2026

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

2. Ontwikkelingen in 2025 en vooruitblik

Terugblik: ontwikkelingen in 2025

In 2025 heeft het bestuur in meerdere vergaderingen het MVB-beleid en de uitvoering daarvan besproken.

Het pensioenfonds classificeert sinds 2024 als een artikel 8-fonds onder SFDR (een zogenoemd 'lichtgroen' fonds). SFDR staat voor Sustainable Finance Disclosure Regulation, oftewel de Europese verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële sector. De SFDR heeft betrekking op transparantie over de duurzaamheid van het beleggingsbeleid en de pensioenregeling. Een artikel 8 classificatie R houdt in dat het pensioenfonds duurzaam beleggen niet als doel heeft, maar wel milieu en/of sociale kenmerken promoot. Ook in 2025 heeft het pensioenfonds invulling gegeven aan de bijbehorende transparantie- en rapportageverplichtingen. Meer informatie hierover is te vinden op de website en in het jaarverslag van het pensioenfonds.

In 2024 heeft het pensioenfonds een ESG-ricoraamwerk ontwikkeld. In 2025 is dit raamwerk verder toegepast en ingebed in de beleids- en uitvoeringspraktijk. Het ESG-ricoraamwerk ondersteunt het pensioenfonds bij het identificeren van relevante duurzaamheidsrisico's en bij de beoordeling of en hoe deze risico's te mitigeren.

Na de overname van Blue Sky Group Vermogensbeheer door de fiduciair beheerder Achmea IM is in 2025 gewerkt aan de harmonisatie van de uitvoering van het stem- en engagementbeleid. Daarbij is een zorgvuldige analyse uitgevoerd van de overeenkomsten en eventuele verschillen tussen de bestaande uitvoeringspraktijken van beide partijen, waaronder de implementatie van het stem-, engagement- en uitsluitingenbeleid. Op basis van deze analyse is de uitvoering waar nodig afgestemd op de werkwijze van Achmea IM, met als uitgangspunt dat Achmea IM het beleid van het pensioenfonds ongewijzigd voortzet en consistent toepast. In dit kader zijn tevens de dataproviders voor ESG-informatie geharmoniseerd en is aangesloten bij de door Achmea IM geselecteerde ESG-dataproviders. Deze harmonisatie draagt bij aan een eenduidige uitvoering, consistente rapportage en een robuuste borging van het MVB-beleid binnen de fiduciaire beheerstructuur. De harmonisatie is in detail toegelicht in hoofdstuk 3f van dit jaarverslag.

Onderstaand overzicht toont de belangrijkste MVB-activiteiten in 2025.

Tabel 2.1: Overzicht belangrijkste MVB-activiteiten gedurende het jaar 2025

Maand	Onderwerp	Uitleg
januari- december	SFDR-implementatie	Het pensioenfonds heeft in het afgelopen jaar invulling gegeven aan de SFDR-transparantie- en rapportageverplichtingen die gelden voor een artikel-8 fonds.
januari- december	ESG-risicoraamwerk	Het ESG-risicoraamwerk is besproken, waarbij de materiële financiële en niet-financiële ESG-risico's zijn getoetst aan de eigen risicobereidheid van het pensioenfonds.
april - september	Bespreking beleggingen in de wapensector	De uitvoering van stem- en engagementbeleid is geharmoniseerd en afgestemd op de werkwijze van Achmea IM.
juni – september	MVB-jaarverslag	In 2025 heeft het pensioenfonds voor de tweede keer een MVB-jaarverslag gepubliceerd.
december	Actualisatie MVB-beleidsdocument	Het MVB-beleidsdocument is geactualiseerd, waarbij de aangebrachte wijzigingen beperkt van aard zijn en de uitgangspunten en doelstellingen ongewijzigd zijn gebleven.

Vooruitblik op 2026

In 2026 richt het pensioenfonds zich op het uitwerken van de verdere verfijning van de implementatie van het MVB-beleid, zodat dit beter aansluit bij de specifieke kenmerken en doelstellingen van het pensioenfonds. Daarbij kijkt het pensioenfonds nadrukkelijk naar (op termijn) de mogelijke inzet van mandaten voor enkele beleggingssubcategorieën, waar standaard beleggingsfondsen of -pools onvoldoende ruimte bieden voor een passende toepassing van het MVB-beleid.

Het uitgangspunt blijft dat het MVB-beleid ondersteunend is aan een optimale risico-rendementsverhouding, zoals deelnemers die verwachten. Door het gebruik van mandaten kan het pensioenfonds het MVB-beleid gericht en consistent toepassen, terwijl de beleggingsdoelstellingen en het risicoprofiel behouden blijven.

Daarnaast blijft het pensioenfonds, als aandeelhouder, gebruikmaken van stemmen en engagement om invloed uit te oefenen op bedrijven, waarbij transparantie, goed bestuur en maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan.

3. MVB-beleid van het pensioenfonds

a. Missie, visie en strategie

Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM heeft als missie het verzorgen van een complete financiële toekomstbestendige pensioenvoorziening voor de vliegende (ex-)collega's, waarbij het pensioenfonds fatsoenlijk zakendoet.

Dit houdt in dat het pensioenfonds weloverwogen keuzes maakt die passen bij de identiteit en overtuigingen van het pensioenfonds, en waar het pensioenfonds oprecht achter kan staan. We achten het van belang om daarbij – voor zover praktisch mogelijk – rekening te houden met de voorkeuren van de deelnemers.

We zijn ervan overtuigd dat het integreren van duurzaamheidsfactoren de risico-rendementsverhouding van onze beleggingen verbetert.

Het pensioenfonds heeft in 2023 de missie, visie, strategie en beleid op het gebied van MVB herijkt en heeft een meerjarenplan opgesteld voor 2024-2026. In 2025 is verder invulling gegeven aan de implementatie van dit meerjarenplan.

b. MVB-overtuigingen

Het pensioenfonds heeft dertien 'investment beliefs' geformuleerd als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid. Een van deze 'investment beliefs' is specifiek gericht op MVB:

MVB Investment Belief:

Het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM is ervan overtuigd dat het integreren van environmental- social- en governance-factoren (ESG-factoren) de risico-rendementsverhouding van onze beleggingen verbetert. Daarom gebruiken we ESG als instrument voor risicobeheersing en om beleggingskansen te benutten.

Het pensioenfonds onderkent de positieve bijdrage van duurzaamheid aan de beleggingen, mitigeert ESG-risico's en speelt in op kansen. Iedere beslissing die het pensioenfonds neemt met betrekking tot het MVB-beleid wordt beoordeeld langs de assen rendement, risico en kosten.

c. MVB-doelstellingen

Het verbeteren dan wel bestendigen van de risico-rendementsverhouding van de beleggingen geldt als de primaire doelstelling voor het MVB-beleid. Een daarmee samenhangend doel is dat geprobeerd wordt met ons MVB-beleid zo veel mogelijk te voldoen aan de verwachtingen van de deelnemers. Uit deelnemersonderzoeken blijkt dat deelnemersvoorkeuren op onderdelen erg uiteenlopen. Het MVB-beleid houdt daar rekening mee.

d. Thematische aandachtgebieden (op basis van SDG's)

Het speelveld van MVB is breed. Door een aantal thema's te kiezen brengt het pensioenfonds focus aan, voor een gericht en effectief MVB-beleid. De gekozen MVB-thema's zijn gebaseerd op de zeventien Sustainable Development Goals (SDG's) die de Verenigde Naties in 2015 heeft vastgesteld.

De MVB-thema's worden mede geselecteerd op basis van MVB-deelnemersonderzoeken. De laatste uitvraag bij deelnemers is in juli 2023 gedaan. Op basis daarvan hebben we de thema's 'economie, verantwoorde productie en consumptie' en 'maatschappelijke basisbehoeften' geselecteerd.

1^e MVB-thema: Economie, verantwoorde productie en consumptie

Duurzame consumptie en productie is gericht op meer en beter doen met minder, waardoor de aarde minder wordt belast en de kwaliteit van leven wordt verhoogd. Dit thema heeft een link met SDG's 8, 9 en 12.

- **Waardig werk en economische groei (SDG 8)**
- **Industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9)**
- **Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)**

2^e MVB-thema: Maatschappelijke basisbehoeften

Dit thema richt zich op goede gezondheid, goed onderwijs en duurzame en betaalbare energie voor iedereen. In SDG's 3, 4 en 7 worden deze doelstellingen geadresseerd.

- **Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)**
- **Kwaliteitsonderwijs (SDG 4)**
- **Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)**

e. MVB-instrumenten

Voor de implementatie van het MVB-beleid zet het pensioenfonds de volgende instrumenten in, om negatieve impact te beperken en om positieve impact te vergroten.

1. Het integreren van duurzaamheidsaspecten in beleggingsbeslissingen (**ESG-integratie**).
2. Het voeren van een **engagementbeleid**.
3. Het voeren van een **stembeleid** op aandeelhoudersvergaderingen.
4. Het voeren van een **uitsluitingenbeleid** op ongewenst gedrag en op ongewenste producten.
5. Het deelnemen aan collectieve rechtszaken (**class actions**).

Hiermee beoogt het pensioenfonds de risico-rendementsverhouding van zijn beleggingen te verbeteren en daarmee de waarde voor de deelnemers te verhogen. In de volgende hoofdstukken worden de MVB-instrumenten verder uitgewerkt.

Het pensioenfonds belegt in de beleggingspools van Achmea IM, dat per 1 januari 2025 de vermogensbeheer-activiteiten heeft overgenomen van Blue Sky Group. Beleggen via beleggingspools betekent dat het pensioenfonds indirect eigenaar is van de beleggingen binnen de pool, maar geen directe aandeelhouder van bijvoorbeeld aandelen of obligaties. Daarom gaat het stemmen en het engagement volgens het beleid van de beleggingspool zelf. Door hechte samenwerking tussen de beheerder en participanten van de beleggingspools sluit het poolbeleid grotendeels aan bij het eigen beleid.

f. MVB harmonisatie

Per 1 januari 2025 is de fiduciair beheerder van het pensioenfonds gewijzigd, doordat Blue Sky Group Vermogensbeheer is overgenomen door Achmea IM. In het kader van deze overname is in 2025 een traject gestart om het MVB-beleid van het pensioenfonds en dat van Achmea IM op elkaar af te stemmen. Dit traject richtte zich op de onderdelen engagement, stemmen en uitsluitingen. De belangrijkste wijzigingen zijn hieronder kort toegelicht.

Inhoudelijk blijft het stem- en engagementbeleid van het pensioenfonds ongewijzigd, maar de uitvoering verandert wel. Tot en met het derde kwartaal voerde Hermes EOS het engagement uit en Minerva het stembeleid. In de nieuwe situatie, vanaf het vierde kwartaal 2025, neemt ISS ESG de rol van adviseur voor het stembeleid over van Minerva.

Het normatieve engagement, dat zich richt op ondernemingen die (mogelijk) internationale normen schenden, voert Achmea IM uit in samenwerking met ISS ESG. Achmea IM verzorgt volledig het thematische engagement, dat zich richt op een proactieve dialoog met bedrijven over specifieke duurzaamheidsthema's die aansluiten bij de doelstellingen van het pensioenfonds. Het engagement op de private vastgoedbeleggingen voert een externe dienstverlener uit.

Ten aanzien van het stembeleid beschikt Achmea IM over een eigen stembeleid, dat zij omzet naar een specifiek stembeleid voor het pensioenfonds. Voordat deze omzetting plaatsvindt, voert Achmea IM een gap-analyse uit om te bepalen welke aanpassingen nodig zijn.

Ten aanzien van het uitsluitingenbeleid is geconstateerd dat het uitsluitingenbeleid van Achmea IM en dat van het pensioenfonds op onderdelen niet volledig overeenkomt. Er is een gap vastgesteld, en er wordt onderzocht welke oplossingen mogelijk zijn om het uitsluitingenbeleid van het pensioenfonds zonder grote afwijkingen binnen de Achmea IM-pools te kunnen toepassen. Het pensioenfonds belegt het vermogen vrijwel volledig via beleggingspools. Door de overgang van BSG Vermogensbeheer naar Achmea IM per 1 januari 2025 zijn de Blue Sky Group-beleggingspools “as is” overgenomen en zijn een aantal daarvan vervolgens gerebrand tot Achmea IM-pools. Als gevolg van deze rebranding geldt sindsdien het Achmea IM-uitsluitingenbeleid op deze beleggingspools.

4. Uitsluitingenbeleid

a. Ontwikkelingen in 2025

Het uitsluitingenbeleid is sinds de herijkingen in 2023 niet meer aangepast. Echter, sinds 1 januari 2025 is Achmea IM de beheerder geworden van de Blue Sky Group-beleggingspools waarin het pensioenfonds participeert. Het uitsluitingenbeleid van Achmea IM is op deze beleggingspools toegepast, waardoor een gap is ontstaan ten opzichte van het eigen beleid van het pensioenfonds. In de loop van 2025 heeft het pensioenfonds daarom per beleggingscategorie onderzoek uitgevoerd naar deze gap, de impact ervan en de beleidsmatige implicaties. Ultimo 2025 is het onderzoek nog gaande. De verwachting is dit in 2026 af te ronden en vervolgens te verwerken in het beleid.

b. Uitsluitingscriteria

In het MVB-beleid staan de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds beschreven. Het gaat onder meer om het uitsluiten van ondernemingen die op structurele wijze de UN Global Compact schenden, ondernemingen die zijn betrokken in de productie, handel of distributie van controversiële wapens, en producenten van tabak. De UN Global Compact bestaat uit tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en anti-corruptie. Controversiële wapens zijn wapens die onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken, geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen en/of na afloop van een conflict slachtoffers kunnen veroorzaken. Hierbij zijn producenten van nucleaire wapens uitgezonderd als die gevestigd zijn in een land waarbij dit geoorloofd is conform het non-proliferatieverdrag. Tevens zijn landen en staatsbedrijven uitgesloten indien deze politieke rechten en burgerlijke vrijheden schenden. Het criterium hiervoor is een 'not free' classificatie in de Freedom House Index.

c. Implementatie

Uitsluiting betekent dat het pensioenfonds niet (meer) belegt in de aandelen en obligaties van de uitgesloten onderneming.

Bij discretionaire mandaten waarbij de beleggingstitels op naam van het pensioenfonds zijn, kan de uitsluitingenlijst één-op-één worden toegepast. In geval van beleggingsfondsen en beleggingspools kan dat niet, omdat het pensioenfonds hierin belegt met andere beleggers.

Het uitsluitingenbeleid wordt onder regie van onze uitvoeringsorganisatie uitgevoerd op basis van data van de externe dienstverlener Sustainalytics. De uitsluitingenlijst wordt elk kwartaal geactualiseerd en dagelijks gemonitord.

d. Resultaten

Het pensioenfonds sluit zowel beleggingen in bedrijven als in landen uit.

Uitsluiting van bedrijven

Het pensioenfonds sluit per 31 december 2025 in totaal 217 bedrijven uit van beleggingen. De lijst met uitgesloten bedrijven staat op de website van het pensioenfonds. Van bedrijven die zijn uitgesloten houdt het pensioenfonds geen aandelen of bedrijfsobligaties in de portefeuille. Hiervoor had het pensioenfonds verschillende redenen:

- 118 bedrijven werden uitgesloten wegens betrokkenheid bij controversiële wapens. Het pensioenfonds sluit dergelijke bedrijven uit, met uitzondering van bedrijven die betrokken zijn bij kernwapens mits zij gevestigd zijn in een land waar deze betrokkenheid is toegestaan conform het non-proliferatieverdrag.
- 67 bedrijven werden uitgesloten omdat ze de principes van de UN Global Compact schenden. Deze principes omvatten mensenrechten, arbeidsrechten, het voorzorgsprincipe qua milieu en anti-corruptie. Bedrijven die een of meer van de principes met voeten treden, worden door het pensioenfonds uitgesloten.
- Het pensioenfonds sluit 32 bedrijven uit – vooral tabaksfabrikanten – die betrokken zijn bij de productie van en/of handel in producten die bij bedoeld gebruik leiden tot overlijden of persoonlijke schade, en waarbij engagement evident niet succesvol is.

Uitsluiting van landen

Als gevolg van de uitsluitingencriteria belegt het pensioenfonds niet in meer dan 59 overheden. Staatsbedrijven die actief zijn in gebieden van uitgesloten overheden zijn zoals gezegd ook uitgesloten door het pensioenfonds. Dit geldt voor 1.609 staatsbedrijven.

Naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne heeft het bestuur van het pensioenfonds in 2022 besloten alle beleggingen in Rusland uit te sluiten, dus ook bedrijven. Russische staatsobligaties stonden al op de uitsluitinglijst. Overigens betreft dit minder dan 0,1% van het belegd vermogen van het pensioenfonds. De bestaande posities worden – wanneer dat mogelijk is – op een beheerste manier afgebouwd. In 2025 heeft het pensioenfonds Rusland nog steeds uitgesloten; hiermee volgt het pensioenfonds de EU-sancties tegen Rusland.

Uitsluitingsgronden en aantallen	Aantal uitsluitingen
Bedrijven – Uitsluitingen o.b.v. controversiële wapens	118
Bedrijven – Uitsluitingen o.b.v. UN Global Compact	67
Bedrijven – Uitsluitingen o.b.v. schadelijke producten (m.n. tabak)	32
Bedrijven – Totaal aantal uitsluitingen	217
Overheden – Totaal aantal uitsluitingen	59
Staatsbedrijven – Totaal aantal uitsluitingen	1609

Tabel 4.d.1: Uitsluitingsgronden en aantallen

5. Stembeleid

a. Uitgangspunten en thema's

Het stembeleid van het pensioenfonds omvat zeven onderwerpen (audit en rapportage, raad van bestuur, kapitaal, beloningsbeleid, aandeelhoudersrechten, aandeelhoudersvoorstellen en milieu en sociaal) en is gebaseerd op wereldwijd erkende 'best practices', zoals de ICGN-richtlijnen, de OESO-richtlijnen, de UNGP en de mogelijke impact op de SDG's. De door het pensioenfonds gekozen thema's en daarmee verbonden SDG's worden meegenomen in het stembeleid.

b. Stemresultaten

In 2025 heeft het pensioenfonds veelvuldig gebruik gemaakt van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. In totaal stemde het pensioenfonds op 2.834 vergaderingen over 32.759 voorstellen. Hierbij stelt het pensioenfonds zich op als een positief-kritische, betrokken aandeelhouder. In 30% van de gevallen stemde het pensioenfonds tegen het advies van het management op een voorstel. Dit waren meestal voorstellen over het benoemen van leden voor de raad van bestuur, excessieve beloningen en audit en rapportage. Het pensioenfonds steunde 66% van de voorstellen van het management van de ondernemingen. 613 voorstellen gingen over aandeelhoudersrechten en 253 voorstellen waren gerelateerd aan duurzaamheid. In onderstaande tabel staat een samenvatting van het stemgedrag. Het stemgedrag in 2025 was vergelijkbaar met het stemgedrag van 2024.

Tabel 5.b.1: Samenvatting stemgedrag

Aantal aandeelhoudersvergaderingen	2.834
Aantal agendapunten	32.759
Agendapunten waar voor het advies van het management gestemd is	21.466
Agendapunten waar tegen het advies van het management gestemd is	9.923
Onderwerpen waar het meest tegen het advies van het management is gestemd	het benoemen van leden voor de raad van bestuur, excessieve beloningen en audit en rapportage
Agendapunten gerelateerd aan aandeelhoudersrechten	613
Agendapunten gerelateerd aan duurzaamheid	253

c. Uitgelichte stemmen in 2025

Case: Siemens AG – hybride AvAs sluiten aan bij best practices Aansluiting bij het thema ‘waardig werk’ (SDG 8) doordat het pensioenfonds het belang van goed ondernemingsbestuur, transparantie en effectieve aandeelhoudersdialoog benadrukt.

Siemens AG ontwikkelt en levert technologie en diensten voor industrie, infrastructuur en gezondheid.

Tegenstem pensioenfonds bij voorstel voor volledig virtuele AVA's Siemens

Siemens AG is een Duits bedrijf dat technische en technologische diensten levert. Tijdens de aandeelhoudersvergadering (AVA) van Siemens in 2025 stelde het bestuur een resolutie voor om, door een wijziging van de statuten, het bestuur te machtigen om AVA's virtueel te houden voor de komende twee jaar. Het pensioenfonds heeft tegengestemd.

De afgelopen twee AVA's van het bedrijf waren virtueel. Gezien de positieve ervaring en de missie van Siemens om een leidende rol te spelen op het gebied van digitalisering en duurzaamheid, werd het als passend gezien om dit door te zetten. Ook werd beargumenteerd dat in geval van een pandemie of andere noodsituatie het mogelijk moet zijn om vergaderingen te houden.

Het pensioenfonds heeft tegengestemd omdat fysieke vergaderingen een belangrijk forum bieden voor zowel institutionele als particuliere aandeelhouders om met het bestuur en management in contact te komen en hen publiekelijk verantwoording af te laten leggen. Wij beschouwen hybride formats (die zowel fysieke als virtuele deelname mogelijk maken) als best practice omdat aandeelhouders zo op een zinvolle manier kunnen deelnemen aan vergaderingen en kunnen communiceren met het bestuur en management. Met 71,10% stemmen vóór de resolutie is de resolutie niet aangenomen omdat er geen voldoende meerderheid was.

Case 5.c.1: Siemens AG

Case: Next Plc

Aansluiting bij goed bestuur en degelijke beloningen (stembeleid)

Next Plc is een Britse multinationale detailhandelaar in kleding, huishoudelijke producten en schoenen.

Voorstem pensioenfonds bij aandeelhoudersresolutie Next over transparantie loonbeleid

Next is een Britse multinationale detailhandelaar in kleding, huishoudelijke producten en schoenen.

Tijdens de aandeelhoudersvergadering (AVA) van Next in 2025 stelde aandeelhouders een resolutie voor met het voorstel te rapporteren over het loonbeleid van het bedrijf in het Verenigd Koninkrijk, inclusief o.a. loonniveaus ten opzichte van leefbaar loon en personeelsverloop. Het pensioenfonds heeft voorgestemd.

De indiener van deze resolutie, ShareAction, beargumenteerde dat een effectief minimumloonbeleid belangrijk is voor: het welzijn van werknemers en het behoud en de werving van personeel, de veerkracht en productiviteit van bedrijven, en de gezondheid van sociale en economische systemen. Gezien het hoge personeelsverloop in de detailhandel en de afhankelijkheid van laagbetaalde werknemers, hebben investeerders behoefte aan duidelijkheid over het loonbeleid van Next.

De raad van bestuur van Next adviseerde aandeelhouders tegen de resolutie te stemmen en bevestigde haar toewijding aan eerlijke en concurrerende lonen, afgestemd op de behoeften van investeerders, consumenten en werknemers.

Wij stemde voor het voorstel omdat wij voorstander zijn van meer transparantie over de loonpraktijken en de aanpak van het bedrijf op het gebied van human capital management. Lage lonen en baanonzekerheid vormen economische en sociale systeemrisico's en hebben ook gevolgen voor het realiseren van de SDG's.

Het voorstel kreeg 26,01% steun van de aandeelhouders. Volgens de aanbevelingen van de Britse Corporate Governance Code dient de raad van bestuur, wanneer 20% of meer tegen het advies van het management heeft gestemd, de aandeelhouders te raadplegen en binnen zes maanden na de AVA een update te publiceren over de ontvangen standpunten en genomen maatregelen. Vervolgens dient de raad van bestuur in het jaarverslag een samenvatting te geven van de impact die de feedback heeft gehad.

Case 5.c.2: Next Plc

6. Engagement

a. Uitgangspunten en thema's

In het MVB-beleid hecht het pensioenfonds extra belang aan het MVB-instrument engagement, oftewel dialogen voeren met bedrijven. Het pensioenfonds gelooft dat er met engagement betere resultaten te behalen zijn dan met het uitsluiten van bedrijven. Door de dialoog aan te gaan met een selectie van bedrijven (en landen) waarin het belegt, moedigt het pensioenfonds deze bedrijven en landen aan om de bedrijfsvoering te verbeteren op de thema's die het pensioenfonds belangrijk vindt.

Thema's van internationale richtlijnen zoals die van UN Global Compact staan centraal bij engagement. De UN Global Compact bestaat uit tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en anti-corruptie. Met bedrijven die principes op deze thema's schenden of dreigen te schenden start het pensioenfonds een dialoog. Wanneer blijkt dat een bedrijf onvoldoende openstaat voor een structurele dialoog, of het engagement onvoldoende voortgang laat zien, kan het pensioenfonds besluiten om dat bedrijf toe te voegen aan de uitsluitingenlijst. Op deze manier beheerst het pensioenfonds financiële, maatschappelijke en reputatierisico's van onwenselijk ondernemingsgedrag.

Daarnaast zet het pensioenfonds engagement in om doelstellingen te behalen die gelinkt zijn aan de door het pensioenfonds gekozen thema's en daarmee verbonden SDG's. Denk bijvoorbeeld aan mensen- en arbeidsrechten, schone energie, circulaire economie en beloningsbeleid. De bedrijveselectie voor dit type engagement baseert het pensioenfonds onder meer op materiële ESG-risico's en haalbaarheid.

b. Resultaten engagement

In 2025 zijn 818 gesprekken gevoerd met bedrijven over 2.419 milieugerelateerde, sociale en bestuurlijke kwesties en doelstellingen. Het diagram hieronder geeft de geografische verdeling weer van de gevoerde engagements.

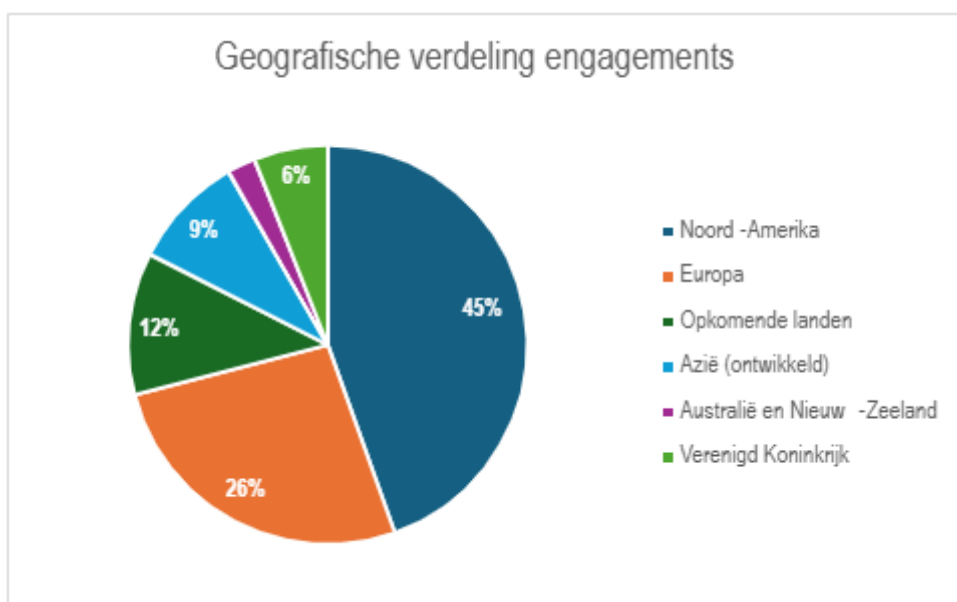

Diagram 6.b.1: Geografische verdeling van gevoerde engagements

De meest voorkomende onderwerpen waren 'milieu' en 'sociaal'. Onderstaande tabel geeft aan welk onderwerp het meest besproken is binnen de vier engagementthema's: sociaal, milieu, goed bestuur, en strategie, risico en communicatie.

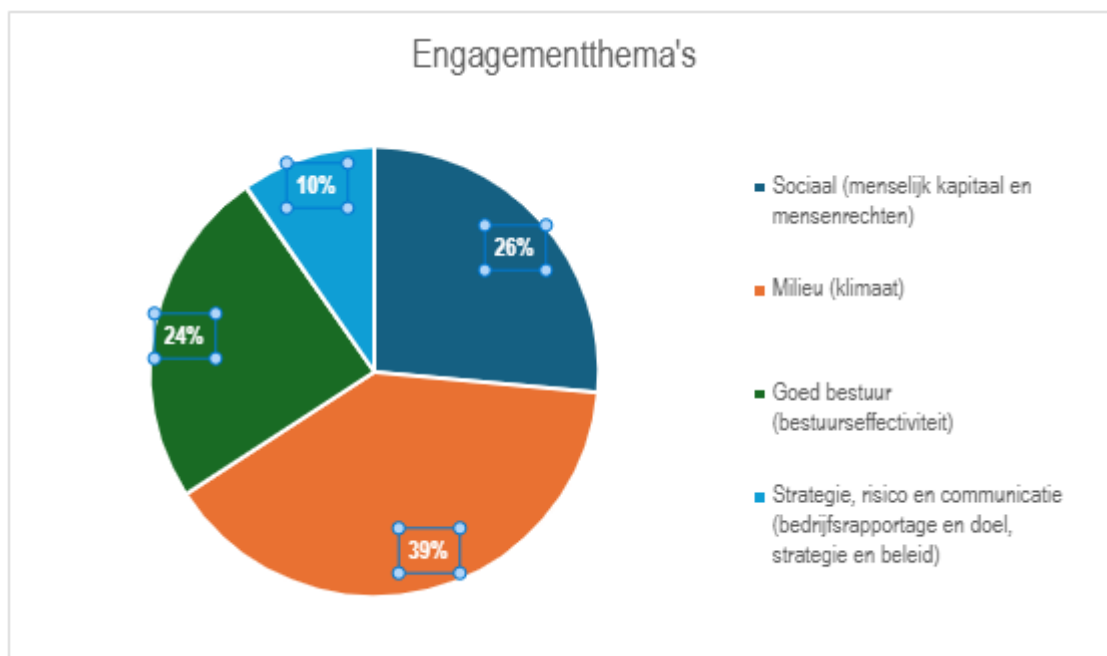

Diagram 6.b.2: Engagementthema's met tussen haakjes het meest voorkomend onderwerp binnen elk thema

c. Engagement vastgoed en private equity

Hermes EOS voert het engagementbeleid uit voor de beleggingen in aandelen en obligaties. Engagement van de beleggingen in privaat vastgoed wordt uitgevoerd door a.s.r., dat verantwoordelijk is voor de beoordeling van de vastgoedfondsen, inclusief ESG. Engagement is onderdeel van deze dienstverlening. Externe vermogensbeheerders voeren engagement voor de private equity-beleggingen.

.....

d. Engagementvoorbeelden in 2025 uitgelicht

Case: Microsoft Aansluiting bij de thema's 'waardig werk (SDG 8) en 'verantwoorde consumptie en productie' (SDG 12)

Hermes EOS heeft met het hoofd ESG-engagement en de verantwoordelijke van het circulariteitsprogramma gesproken over AI, datacenters en kritieke mineralen. Deze onderwerpen raken aan SDG 8 (waardig werk) en 12 (duurzame consumptie en productie) en zijn onderdeel van de gekozen duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds.

Hermes heeft opgemerkt dat Microsoft is overgegaan op vloeistofkoelsystemen in hun datacenters en 39% minder water gebruikt. Wel heeft Hermes gevraagd om meer informatie over de volledige portfolio, namelijk cijfers over zowel de datacenters die eigendom zijn en de datacenters die worden geleased, inclusief de locaties ervan. Microsoft heeft het verzoek genoteerd en gevraagd om voorbeelden van andere bedrijven die dit doen.

Daarnaast heeft Hermes gevraagd of het bedrijf naast het beleid conflictmineralen ook een beleid over kritieke mineralen overweegt. Microsoft heeft aangegeven dat het al een beleid heeft voor verantwoord inkopen en conflictmineralen. Ook heeft het bedrijf een certificeringsprogramma voor smelterijen en een rapportage over moderne slavernij. In het beleid verantwoord inkopen staat dat een materiaal dat is gebruikt en aan het einde van zijn levensduur is, in een van de zes circulariteitscentra moet worden gerepareerd en/of gerecycled. De komende drie jaar worden er nog drie circulariteitscentra toegevoegd. Hermes EOS heeft opgemerkt dat een aantal industrieën dezelfde minerale samenstellingen inkopen, wat de toeleveringsketen belast.

Case 6.d.1: Microsoft

Case: Takeda Pharmaceutical – Engagement met Takeda over toegang tot geneesmiddelen (SDG 3)

In december 2025 sprak onze engagementuitvoerder Achmea IM voor de derde keer een gesprek met Takeda. De belangrijkste aanbevelingen uit de Access to Medicine Index betreffen het verder uitbreiden van de toegang tot geneesmiddelen in ontwikkelingslanden en het vergroten van de beschikbaarheid van het Qdenga-vaccin. Takeda is momenteel actief in circa 80 landen en heeft aangegeven zich voorlopig op deze landen te blijven richten. Wel zal de onderneming de beschikbaarheid van het Qdenga-vaccin verder uitbreiden. Hiervoor werkt Takeda, net als bij andere geneesmiddelen, samen met lokale partners.

Takeda hanteert een getrapte prijsstelling, waarbij de prijzen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden per land. Op het gebied van rapportage over toegang tot gezondheidszorg, waaronder de CSRD-vereisten, heeft Takeda aangegeven verbeteringen te willen doorvoeren. Tegelijkertijd onderkent het bedrijf uitdagingen op het gebied van data-integriteit en data-infrastructuur, met name bij het verzamelen van betrouwbare gegevens in ontwikkelingslanden. Daarnaast volgt Takeda de politieke ontwikkelingen in de Verenigde Staten en de mogelijke impact daarvan op de prijsstelling van geneesmiddelen nauwgezet.

Case 6.d.2: Takeda

7. ESG-integratie

a. Overzicht in welke pools het pensioenfonds is belegd

Momenteel belegt het pensioenfonds in beleggingspools van Achmea IM. Derhalve is het pensioenfonds geen directe aandeelhouder van de bedrijven, maar participant van de beleggingspools. Achmea IM zorgt voor een poolbeleid dat zo veel mogelijk aansluit bij het beleid van de participanten. Lukt dat niet, dan wordt óf naar een alternatieve oplossing gezocht, óf wordt met een goede onderbouwing de discrepantie met het poolbeleid geaccepteerd.

Hieronder staat een lijst van de pools waarin het pensioenfonds is belegd:

1. Achmea IM Global Developed Passive Large&Mid Cap Eq
2. Achmea IM ACWI Passive Low Volatility Equity Fund
3. Achmea IM Active Equity Emerging Markets Global
4. Achmea IM Euro Inflation-Linked Bond Fund
5. Achmea IM Passive 15+ Year AAA Euro Gov Debt
6. Achmea IM Active Global Investment Grade Corp Debt
7. Achmea IM Active Global High Yield Fund
8. Achmea IM Dutch Residential Mortgages Fund
9. Achmea IM Global Listed Real Estate Fund
10. Achmea IM Global Leveraged Loan Fund
11. Achmea IM Active Private Real Estate Europe Core
12. Achmea IM Active Fixed Income Emerging M Debt USD
13. Achmea IM Active Private Real Estate USA Fund
14. Achmea IM Active Private Real Estate NL Core
15. Achmea IM Active Private Real Estate NL Asia II Fund
16. Achmea IM Active Private Real Estate Asia IV Fund
17. Achmea IM Active Private Real Estate Europe II Fund
18. Achmea IM Active Private Real Est Asia Pacific Core
19. Achmea IM Active Private Equity Asia I Fund
20. Achmea IM Private Equity US I Fund
21. Achmea IM Private Equity Secondaries I Fund
22. Achmea IM Private Equity Europe I Fund
23. Achmea IM Private Equity Secondaries II Fund
24. Achmea IM Private Equity US II Fund
25. Achmea IM Private Equity Global Large Cap I Fund

.....

b. Duurzaamheidskenmerken in beleggingsportefeuille

ESG-scan

Elk kwartaal voert de engagementmanager Hermes EOS een ESG-portefeuillescan uit. De scan geeft informatie over ESG-, CO₂- en engagementprofielen van de feitelijke aandelen- en obligatieportefeuille ten opzichte van de benchmark. De beschikbare portefeuillescans geven het volgende beeld:

De portefeuillescores zijn vrijwel identiek aan de benchmark:

- CO₂-uitstoot lager
- ESG-scores gelijk
- ESG-controverses veelal minder
- CO₂- en ESG-data passieve beleggingsstrategieën veelal gelijk
- CO₂- en ESG-data actieve beleggingsstrategieën divers beeld

Klimaatbenchmarks

In eerdere jaren zijn klimaattransitie-benchmarks geïmplementeerd voor een aantal beleggingspools, die ook in verslagjaar 2025 van kracht waren. In 2024 betrof dit de volgende pools:

- Achmea IM / Blue Sky ACWI Passive Low Volatility Equity Fund
- Achmea IM / Blue Sky Active Equity Emerging Markets Global
- Achmea IM / Blue Sky Active Global High Yield Fund

Daarnaast was er in 2023 al een klimaattransitie-benchmark geïmplementeerd voor de Global Developed Passive Large&Mid Cap Equity pool. De CO₂-reductie bedraagt per pool 30% tot 50% ten opzichte van 2019, gevolgd door een jaarlijkse CO₂-reductie van minimaal 7%.

De voorwaarde bij de implementatie van de klimaattransitie-benchmarks was dat de risicorendementskarakteristieken minimaal gelijk waren aan de brede marktbenchmarks.

Het pensioenfonds heeft geen specifiek beleid geformuleerd op het gebied van CO₂-reductie van de beleggingen maar volgt hierin het poolbeleid. Vanuit financieel oogpunt kunnen hierdoor bijvoorbeeld *stranded assets* voorkomen worden. Stranded assets zijn bedrijven die snel in waarde zouden kunnen dalen omdat zij niet snel genoeg meegaan in de klimaattransitie.

GRESB

Om vastgoed in de beleggingsportefeuille op duurzaamheidscriteria te beoordelen gebruikt het pensioenfonds GRESB-data. In de richtlijnen heeft het pensioenfonds opgenomen dat privaat-vastgoedfondsen binnen drie jaar een GRESB-score moeten hebben, en dat minimaal 75% van de portefeuille kan worden gekwalificeerd als 'green building'.

c. ESG in selectie en monitoring van externe vermogensbeheerders

Omdat een groot deel van de beleggingen is uitbesteed aan externe vermogensbeheerders is er een solide proces nodig voor selectie en monitoring. De uitkomsten van dit selectieproces komen tot uiting in het door Blue Sky Group ontwikkelde scoremodel dat Achmea IM nu hanteert. Dit scoremodel kent een aantal criteria, waarvan 'Planet' – als representant van het duurzaamheidsbeleid – een belangrijke is. Het model incorporeert duurzaamheidsfactoren en criteria van UNPRI (United Nations Principles in Responsible Investments), SFDR-criteria (voor rapporteren over duurzaamheid) en PAI (Principal Adverse impact Indicators), MIFID II (duurzaamheidscriteria van klanten) en SDG's.

Criteria externe vermogensbeheerders

Parent	✓
People	✓
Proces	✓
Performance	✓
Peer Performance	✓
Positioning	✓
Planet	✓
Operational Due Diligence	✓

Figuur 7.c.1: Criteria externe vermogensbeheerders

De door de beheerder voorgeselecteerde externe vermogensbeheerder moet kunnen aantonen dat ESG-beleid een geïntegreerd onderdeel is van het beleggingsproces en moet bovendien de UN Guiding Principles en de OESO-richtlijnen onderschrijven. Daarnaast is het van belang dat de manager ook rapporteert over het ESG-beleid en ontwikkelingen in de portefeuille. De integratie van duurzaamheidscriteria adresseert en mitigeert potentiële duurzaamheidsrisico's.

Bijlagen

Bijlagen

Uitsluitingenlijst

Zie website: [Documenten](#) | [klmvliegendfonds.nl](#)

Afkortingen

- ESG: Environmental, Social en Governance factoren
- GRESB: Global Real Estate Sustainability Benchmark
- ICGN: International Corporate Governance Network
- MVB: Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
- OESO-richtlijnen: OECD Guidelines for Multinational Enterprises
- PAI: Principal Adverse Impact Indicators
- SDG's: Sustainable Development Goals
- SFDR: Sustainable Finance Disclosure Regulation
- UNGP: UN Guiding Principles on Business and Human Rights
- UNPRI: United Nations Principles in Responsible Investments

Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM
Prof. E.M. Meijerslaan 1, 1083 AV Amstelveen | Postbus 123, 1180 AC Amstelveen
(020) 426 62 20 | pensioenservice@klmvliegendfonds.nl
www.klmvliegendfonds.nl

Colofon

Uitgegeven door Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM
Coördinatie & tekst Achmea Investment Management, Zeist

025